

господарської сировини, що створює основу соціально-економічного прогресу сільських територій. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Нестерчук Ю. О.** Організаційно-економічні моделі міжрегіональної аграрно-промислової інтеграції / Ю. О. Нестерчук // Економіка АПК. – 2009. – № 5. – С. 17 – 24.
2. **Садовник О. В.** Галузеві напрями діяльності агрохолдингів України: сучасний стан і перспективи розвитку / О. В. Садовник : 36. наук. праць: спец. вип. «Аграрна економічна освіта в розбудові конкурентоспроможного сільськогосподарства України». – К. : КНЕУ. – С. 513.
3. **Зінчук Т. О.** Теоретико-методологічні засади диверсифікації сільської економіки в контексті європейського

досвіду / Т. О. Зінчук, В. І. Ткачук. // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 27 – 37.

4. **Бородіна О. М.** Агрохолдинг як база формування корпоративного аграрного устрою України / О. М. Бородіна, А. О. Гуртов // Економіка АПК. – 2011. – № 11. – С. 21 – 28.
5. **Андрійчук В. М.** Надконцентрація агропромислового виробництва і земельних ресурсів та її наслідки / В. М. Андрійчук // Економіка АПК. – 2009. – № 2. – С. 3 – 9.
6. **Дієсперов В. С.** Наслідки утворення підприємств великих землеволодінь / В. С. Дієсперов // Економіка АПК. – 2011. – № 3. – С. 83 – 89.
7. **Портер М.** Конкуренція / Портер М.: Пер. с англ. – М. : Вільямс, 2005.
8. **Enright M.** The Geographical Scope of Competitive Advantage // Stuck in the Region? Changing scales for regional identity / Edby E. Dirven, J. Grocnewegen and S. van Hoof. – Utrecht, 1993. – P. 87 – 102.

УДК 631.018.35

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР АГРАРНОЇ СФЕРИ

ЖИДЯК О. Р.

УДК 631.018.35

Жидяк О. Р. Проблеми вдосконалення механізму фінансування підприємницьких структур аграрної сфери

У даній статті розглянуто сутність організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення діяльності аграрних підприємств та окреслено проблеми його вдосконалення. Запропоновано численний комплекс чинників, який впливатиме на ефективне функціонування та вдосконалення організаційно-економічного механізму фінансування підприємств аграрної сфери. Також визначено напрями вдосконалення даного механізму фінансового забезпечення діяльності аграрних підприємств.

Ключові слова: механізм, фінансове забезпечення, аграрні підприємства, виробництво, управління, аграрна сфера.

Бібл.: 9.

Жидяк Олександра Романівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра обліку та фінансів, Львівський інститут економіки і туризму (вул. Менцинського, 8, Львів, 79007, Україна)

E-mail: gjdyak@i.ua

УДК 631.018.35

UDC 631.018.35

Жидяк А. Р. Проблемы усовершенствования механизма финансирования предпринимательских структур аграрной сферы
В данной статье рассмотрена сущность организационно-экономического механизма финансового обеспечения деятельности аграрных предприятий и очерчены проблемы его совершенствования. Предложен многочисленный комплекс факторов, который будет влиять на эффективное функционирование и совершенствование организационно-экономического механизма финансирования предприятий аграрной сферы. Также определены направления усовершенствования данного механизма финансового обеспечения деятельности аграрных предприятий.

Ключевые слова: механизм, финансовое обеспечение, аграрные предприятия, производство, управление, аграрная сфера.

Библ.: 9.

Жидяк Александра Романовна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра учета и финансов, Львовский институт экономики и туризма (ул. Менцинского, 8, Львов, 79007, Украина)

E-mail: gjdyak@i.ua

Zhidyak A. R. Problems of Perfection of the Mechanism of Financing Entrepreneurial Structures of the Agricultural Sphere

The article considers the essence of the organisational and economic mechanism of financial provision of activity of agricultural companies and outlines problems of its perfection. It offers a multiple complex of factors that would influence efficient functioning and perfection of organisational and economic mechanism of financing agricultural companies. It also identifies directions of perfection of this mechanism of financial provision of activity of agricultural companies.

Key words: mechanism, financial provision, agricultural companies, production, management, agricultural sphere.

Bibl.: 9.

Zhidyak Alexandra R. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Accounting and Finance, Lviv Institute of Economy and Tourism (vul. Mentsynskogo, 8, Lviv, 79007, Ukraine)

E-mail: gjdyak@i.ua

Структурна трансформація всієї економічної системи, у тому числі сільськогосподарського виробництва, формується та розвивається за участю певних механізмів: економічного, господарського, управлінського, фінансового та ін. Ці механізми формуються внаслідок впливу свідомих дій уряду та ринкових інститутів, а управлінська діяльність виявляє себе в конкретних практичних формах, реалізація яких

проводиться за допомогою сукупності інструментів, що складають основу управлінського механізму.

Окремі аспекти організації фінансового забезпечення аграрних підприємств ґрунтовно висвітлили в сучасній економічній літературі В. Амбросов, І. Бланк, О. Гудзь, М. Дем'яненко, Т. Єфименко, Б. Пасхавер, М. Кропивко, М. Малік, В. Месель-Веселяк, П. Саблук, Н. Танклевська, Л. Худолій, А. Чупіс, Т. Чернявська та ін. У працях цих

учених обґрунтовується система правового забезпечення, управління, формування фінансових інституцій для аграрних підприємств. Проте більшість дослідників розглядають окремо економічні, організаційні, господарські, фінансові аспекти фінансового забезпечення, що обмежує можливості комплексного розв'язання проблеми. Забезпечення високоефективного функціонування аграрного виробництва значною мірою залежить від управління та організації економічного механізму функціонування аграрних підприємств. У складі господарського механізму аграрного підприємства провідна роль належить економічному механізму. Вважаємо, що пошук шляхів вирішення проблеми вдосконалення організації фінансування аграрних підприємств доцільно починати з визначення організаційно-економічного механізму, яке пояснює його сутність.

Організаційно-економічний механізм фінансового забезпечення діяльності аграрних підприємств – це система елементів організації, пошуку та мобілізації фінансових ресурсів і відповідних їм економічних інструментів, завдяки яким можна досягти головної мети – надходження необхідних фінансових ресурсів для здійснення аграрного виробництва [5].

На особливості формування, ефективного функціонування та вдосконалення організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення діяльності аграрних підприємств впливає численний комплекс чинників, які можна виокремити у блоки. Передусім це організаційно-економічні елементи, які містять у собі владні та ринкові інструменти (державне, регіональне, інституціональне регулювання та саморегулювання); організаційні важелі (організація управління, система планування, маркетинг і зовнішньоекономічна діяльність, організація ринкової інфраструктури, механізм лізингу та оренди); економічні важелі (інноваційно-інвестиційні заходи, фінансово-кредитний механізм, страхування та оподаткування, ціноутворення, мотиваційний потенціал, стимулювання підвищення конкурентоспроможності). Також це функціональні і забезпечувальні елементи, які складаються з фінансового забезпечення (за рахунок власного, позичкового капіталу і залучених засобів) та із забезпечувальних систем (правової, кадрової, нормативно-регулюючої, інформаційної, консалтингу).

Крім того, необхідно враховувати, що на функціонування механізму мають визначальний вплив організаційно-технологічні особливості аграрного виробництва. Методологічні підходи до організаційно-економічного механізму фінансування саме аграрних підприємств мають відмінності від інших галузей народного господарства. Це пов'язано з тим, що аграрна сфера, як своєрідна галузь, має багато особливостей, які суттєво впливають на організацію фінансового забезпечення аграрних підприємств. Галузеві особливості зумовлюють відмінності у фінансових ресурсах аграрних підприємств – в їх джерелах формування, напрямках використання, в їх кількості та стабільності надходжень. Врахування галузевих особливостей об'єктивно необхідне при оцінюванні фінансово-господарської діяльності аграр-

них підприємств, плануванні економічних показників, аналізі використання фінансових ресурсів, а також при розробленні шляхів удосконалення організаційно-економічного механізму фінансування.

При пошуку шляхів удосконалення моделі раціонального організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення діяльності аграрних підприємств необхідно враховувати різноманітні принципи: децентралізації, компактності, інтенсивності, скорочення проміжних ланок, діалектичної взаємодії саморегуляції з державним регулюванням, гнучкості, відкритості, адекватності соціально-економічній ситуації та ін.

Через комплексність методів впливу на фактори різної природи виникає необхідність вдосконалення організації механізму фінансового забезпечення, який би забезпечив таку інтеграцію та диференціацію елементів і зв'язків, щоб мати змогу максимізувати адаптивність та ефективність функціонування аграрного підприємства як відкритої системи. Не варто забувати, що цільовою функцією організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення діяльності аграрних підприємств є отримання прибутку через випуск і реалізацію конкурентоспроможної та екологічно чистої продукції, забезпечення високого рівня рентабельності та ліквідності за допомогою управлінських методів (прийняття рішень та їх реалізація, у тому числі контроль за їх виконанням та оцінка отриманих результатів).

Для забезпечення фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери необхідний фінансовий інститут, який сприяв би руху тимчасово вільних коштів у розпорядження аграрних підприємств. Існуючі фінансові інститути не орієнтовані на інтереси підприємств агросфери. Насамперед це зумовлюється тим, що в умовах України банки надають переважно короткострокові кредити під заставу, вартість якої набагато перевищує надану позику. Водночас, як відомо, для діяльності аграрних підприємств найпривабливішими є довгострокові банківські кредити, бо це впливає із специфіки галузі сільського господарства. У зв'язку з цим потрібно встановити диференційовані строки видачі короткострокових кредитів для окремих галузей АПК (аграрні, переробні, заготівельні, торгівлі), диференційовані процентні ставки для різних галузей народного господарства залежно від швидкості обороту капіталу зі збереженням середньої ставки загалом у народному господарстві, дозволити банкам брати участь у виробничій діяльності (у тому числі бути власником виробничих підприємств) та у всіх видах управління їх діяльністю, ввести пільгове оподаткування та знизити економічні нормативи комерційним банкам, що стосуються кредитного обслуговування аграрних товаровиробників, запровадити систему страхового забезпечення діяльності кредитних структур, які обслуговують аграрну сферу, передбачати страхування кредитів (внутрішніх і зовнішніх) та всіх різновидів застави.

Перебудову організаційно-економічного механізму на господарському рівні треба розпочинати із запровадження на аграрних підприємствах планування та нормування оборотних засобів. Запровадження нормування, у свою чергу, сприятиме:

- ✦ визначенню нормованих оборотних засобів і об'єктивної потреби у власних оборотних коштах шляхом аналізу фінансового стану кожного аграрного підприємства;
- ✦ активному управлінню цими ресурсами банками: складання господарствами щомісячного фінансового плану з урахуванням нормативу власних оборотних коштів і визначення на кожний період потреби у кредитах і т. ін.

В Україні та інших постсоціалістичних країнах планування почали замінювати прогнозуванням, тобто показниками-орієнтирами, не обов'язковими для виконання. Звідси прогнозування поступово стає одним із елементів управління економікою нашої країни, повністю замінюючи планування. Світовий досвід свідчить, що планування можна замінити прогнозуванням лише за умов стійкого економічного становища та успішного функціонування економіки. В умовах невизначеності планування на аграрних підприємствах є одним із шляхів удосконалення організаційно-економічного механізму фінансування. Такої ж думки дотримуються вітчизняні та зарубіжні економісти [3].

ВИСНОВКИ

Завдання вдосконалення та реформування організаційно-економічного механізму фінансування підприємств аграрної сфери містить таке важливе питання, як докорінна перебудова організації управління їх фінансово-економічною діяльністю, розробка і уточнення функціональних обов'язків та прав керівників і спеціалістів та ін. Серед напрямів удосконалення цього механізму, попри інше, можна виокремити: розробку плану-прогнозу фінансово-економічної діяльності, проведення маржинального аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства, застосування системи оціночних показників і нормативів, що характеризують ефективність функціонування організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення діяльності аграрних підприємств, введення системи бюджетування, розробку пропозицій щодо вдосконалення кредитної, податкової системи, страхування, амортизаційних відрахувань, корпоративності та ін. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Білик М. Д.** Фінансові результати підприємства державного сектора економіки в умовах планування / М. Д. Білик // *Фінанси України*. – 2006. – № 9. – С. 128 – 143.
- 2. Стефаненко М. М.** Методичні аспекти оцінки управлінських рішень / М. М. Стефаненко // *Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наук. праць*. – Вип. 1. – К.: Науково-дослідний економічний інститут, 2007. – С. 57 – 62.
- 3. Саблук П. Т.** Соціально-економічна модель пост реформованого розвитку агропромислового виробництва в Україні / П. Т. Саблук // *Матеріали Других Всеукраїнських зборів вчених економістів-аграрників*. – *Економіка АПК* – 2000. – № 2. – С. 4 – 25.
- 4. Нелеп В. М.** Планування на аграрному підприємстві: підручник / В. М. Нелеп. – К.: КНЕУ, 2002. – 372 с.

5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2004. – 624 с.

6. Першко Л. О. Сутність організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення / Л. О. Першко // *Вісник СНАУ. Серія «Фінанси і кредит»*. – 2003. – № 2. – С. 90 – 94.

7. Попова О. Л. Сталий розвиток агросфери України: політика і механізми: монографія / О. Л. Попова. – К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2009. – 352 с.

8. Танклевська Н. С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: монографія / Н. С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – 376 с.

9. Ульяновченко О. В. Формування та використання ресурсного потенціалу в аграрній сфері: монографія / О. В. Ульяновченко. – Х., 2006. – 357 с.